

AFRICA

Relațiile dintre UE și Africa sunt reglementate prin [Acordul de la Cotonou](#) și prin [Strategia comună UE-Africa](#), ambele cuprinzând dimensiuni politice, economice și de dezvoltare. UE depune eforturi active în vederea promovării păcii și securității în Africa și se angajează cu Uniunea Africană (UA) în diferite dialoguri politice, inclusiv cu privire la democrație și drepturile omului. Migrația a devenit un element central al relațiilor dintre UE și Africa. Fondul european de dezvoltare rămâne principalul canal utilizat de UE în domeniul cooperării pentru dezvoltare cu Africa.

TEMEIUL JURIDIC

- Articolul 217 din [Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene](#) (TFUE);
- Acordul de parteneriat între grupul statelor din Africa, zona Caraibelor și Pacific (ACP) și Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia (Acordul de la Cotonou);
- [Acordul pentru comerț, dezvoltare și cooperare](#) (ACDC) dintre Comunitatea Europeană și statele sale membre și Republica Africa de Sud.

ACORDUL DE LA COTONOU

Relațiile dintre UE și Africa Subsahariană sunt în prezent reglementate prin Acordul de la Cotonou, care stabilește temeiul relațiilor dintre UE și 78 de țări din grupul ACP. Sudanul de Sud nu a semnat acordul.

Relațiile UE-ACP datează din perioada Convențiilor de la Lomé I-IV (1975-2000), care au instituit măsuri în materie de cooperare pentru dezvoltare și schimburi comerciale, în baza cărora a fost permis accesul liber la piața europeană pentru 99,5 % dintre produsele țărilor din grupul ACP. Convențiile de la Lomé au fost urmate de Acordul de la Cotonou, semnat la 23 iunie 2000 și valabil 20 de ani. Scopul Acordului de la Cotonou este de a eradica sărăcia prin integrarea mai accentuată a țărilor ACP în economia mondială. Acordul de la Cotonou utilizează termenul de „parteneriat”, care scoate în evidență angajamentul reciproc și responsabilitatea și pune accentul pe dialogul politic, drepturile omului, democrație și buna guvernare. Acordul este pus în aplicare de către instituțiile comune ACP-UE, inclusiv Consiliul de miniștri, Comitetul ambasadurilor și Adunarea Parlamentară Paritară. Au existat două revizuirii ale Acordului de la Cotonou, în 2005 și, respectiv, în 2010. În iunie 2013, Parlamentul European și-a dat acordul pentru ratificarea revizuirii din 2010, dar a exprimat „rezervele sale ferme cu privire la părțile acordului care nu reflectă poziția Parlamentului European și valorile Uniunii”.

Parlamentul a obiectat, în special, cu privire la absența unei clauze explicite referitoare la „nediscriminarea pe motive de orientare sexuală”.

Având în vedere că Acordul de la Cotonou expiră în 2020, discuțiile cu privire la cadrul post-Cotonou sunt în curs. În 2015, Comisia Europeană a demarat un proces de reflecție, care a inclus o amplă consultare publică și un proces de evaluare. Rezultatul acestui proces de reflecție a constat în publicarea, în noiembrie 2016, a unei comunicări comune, care stabilește diferite opțiuni de politică pentru viitor. În octombrie 2016, Parlamentul European a adoptat o rezoluție referitoare la relațiile post-2020 dintre țările ACP și UE. Comunicarea Comisiei a fost urmată, în decembrie 2017, de o propunere privind Directivele de negociere. Acest document a fost discutat în Parlament în prima jumătate a anului 2018 și, la 14 iunie 2018, a fost adoptată o [rezoluție](#) exprimând poziția Parlamentului. Procesul a culminat cu mandatul de negociere al UE, emis în iunie 2018, cel al țărilor ACP fiind emis în mai. Dialogul a început în octombrie 2018 și au fost finalizate patru runde de negocieri.

STRATEGIA COMUNĂ AFRICA-UE (JAES)

Politica globală a UE în raport cu toate cele 54 de state africane este Strategia comună Africa-UE (JAES). JAES a fost adoptată de către liderii europeni și africani la al doilea summit UE-Africa, care a avut loc la Lisabona, în decembrie 2007. Strategia a avut drept scop plasarea relației UE-Africa la un nou nivel strategic, printr-un parteneriat politic consolidat și prin cooperare consolidată la toate nivelurile. Obiectivele acesteia sunt următoarele:

- să depășească stadiul cooperării pentru dezvoltare, deschizând relațiile Africa-UE către chestiuni de interes comun;
- să meargă dincolo de aspectele strict africane, către o abordare eficientă a provocărilor globale, cum ar fi migrația, schimbările climatice, pacea și securitatea;
- să sprijine aspirațiile Africii de a încuraja răspunsuri transregionale și continentale la aceste importante provocări;
- să contribuie la dezvoltarea unui parteneriat orientat spre oameni, asigurând o mai bună participare a cetățenilor africani și europeni.

Pentru a atinge aceste obiective, JAES a instituit inițial opt parteneriate tematice pentru cooperare. Al patrulea summit UE-Africa, organizat la Bruxelles în aprilie 2014, a avut ca rezultat adoptarea unei declarații politice de către șefii de stat și de guvern și o foaie de parcurs axată pe rezultate pentru perioada 2014-2017. În cadrul reuniunii la nivel înalt, s-a hotărât ca cele opt parteneriate tematice inițiale să fie reorientate în jurul a cinci domenii prioritare: (i) pacea și securitatea; (ii) democrația, buna guvernare și drepturile omului; (iii) dezvoltarea umană; (iv) dezvoltarea și creșterea economică sustenabile și incluzive și integrarea continentală și (v) chestiuni globale și emergente. În acest nou cadru de cooperare, știința, tehnologia și inovarea sunt recunoscute ca o chestiune transversală, având în vedere contribuția acestora la atingerea tuturor obiectivelor de dezvoltare socioeconomică. A fost aprobată o declarație separată privind migrarea și mobilitatea, împreună cu un plan de acțiune privind combaterea

migrării ilegale și a traficului cu ființe umane, îmbunătățirea protecției internaționale, mai buna organizare a migrației legale și întărirea legăturii dintre migrație și dezvoltare.

În noiembrie 2015, UE și Africa au organizat un [summit la Valletta](#) (Malta), care s-a concentrat pe migrație și a dus la adoptarea Planului de acțiune de la Valletta și la lansarea [Fondului fiduciar de urgență al UE](#) pentru Africa (EUTF), care dispune de un buget de 1,8 miliarde de euro și al cărui scop este abordarea cauzelor profunde ale migrației ilegale și ale strămutărilor de persoane în Africa. În concordanță cu noua Strategie globală a UE, în iunie 2016, Comisia Europeană a introdus un nou cadru de parteneriat cu țările terțe privind migrația. În ceea ce privește finanțarea pe termen lung, în septembrie 2016, Comisia a anunțat crearea unui [Plan european de investiții externe](#), care include un nou instrument financiar inovator – [Fondul european pentru dezvoltare durabilă](#) (FEDD).

Cea de a cincea reuniune la nivel înalt [UE-Uniunea Africană](#) (UA) a avut loc în Côte d'Ivoire în noiembrie 2017 și s-a axat pe tema „Investiții în tineret”. Acest subiect este o chestiune esențială pentru ambii parteneri, dat fiind faptul că 60 % din populația Africii are mai puțin de 25 de ani. În vederea pregătirii acestui eveniment, în mai 2017, Comisia Europeană și Înaltul Reprezentant/Vicepreședintele Comisiei au publicat o comunicare comună privind [un nou impuls pentru parteneriatul UE-Africa](#). În plus, Parlamentul European a găzduit o conferință la nivel înalt din dorința de a și promova propria viziune asupra unui nou parteneriat înaintea summitului, reunind lideri politici și decidenți din UE și din Africa pentru a discuta despre pace și securitate, creștere economică, migrație și tineret. În cadrul reuniunii la nivel înalt, liderii din UE și din Africa au adoptat o [declarație comună privind prioritățile comune pentru un parteneriat UE-Africa](#) în patru domenii: (i) oportunitățile economice pentru tineri; (ii) pacea și securitatea; (iii) mobilitatea și migrația și (iv) cooperarea și guvernarea. Ei au condamnat, de asemenea, tratamentele inumane la care sunt supuși migranții și refugiații în Libia, adoptând o [declarație comună](#) pe această temă.

COOPERAREA PENTRU DEZVOLTARE

UE rămâne cel mai mare donator al Africii. Cooperarea pentru dezvoltare este canalizată prin diferite instrumente financiare. Cel mai important este Fondul european de dezvoltare (FED), bazat pe Acordul de la Cotonou, care nu face parte din bugetul comun al UE (a se vedea fișa informativă separată [5.3.1](#) privind dezvoltarea). Această structură financiară s-ar putea schimba în urma negocierilor privind noul cadru financiar multianual al UE 2021-2028 (a se vedea fișa informativă separată [1.4.3](#) pe această temă), care au început în 2018 și ar trebui să se încheie la finalul anului 2019 sau la începutul anului 2020. Al 11-lea FED are un buget de 29,1 miliarde de euro, și anume: 24,3 miliarde de euro pentru programele de cooperare naționale și regionale, 3,6 miliarde de euro pentru cooperarea intra-ACP și 1,1 miliarde de euro pentru Facilitatea pentru investiții a ACP, administrată de Banca Europeană de Investiții.

FED cuprinde toate țările africane care sunt părți ale Acordului de la Cotonou, cu excepția Africii de Sud, pentru care fondurile de cooperare provin de la Instrumentul de cooperare pentru dezvoltare al UE (ICD), care face parte din bugetul comun al UE. Noul ICD pentru 2014-2020 alocă, de asemenea, 845 de milioane de euro pentru Programul

panafrican (PANAF), creat în vederea finanțării JAES și a activităților continentale și transcontinentale.

Printre alte instrumente financiare legate de Africa se numără Instrumentul european de vecinătate pentru Africa de Nord, programele tematice din cadrul ICD (programul privind bunurile publice globale și provocările globale, programul privind societatea civilă și autoritățile locale), precum și Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO).

O serie de țări africane, situate în nordul Africii, în Cornul Africii, în regiunea Sahel și în regiunea Lacului Ciad, beneficiază, de asemenea, de recent creatul Fond fiduciar de urgență al UE pentru Africa. De la lansarea acestuia, cuantumul total al finanțării puse la dispoziție pentru cele trei secțiuni regionale a crescut la aproape 3,6 miliarde de euro.

RELAȚIILE COMERCIALE

Principalele instrumente de promovare a schimburilor comerciale dintre UE și regiunile africane sunt acordurile comerciale compatibile cu normele Organizației Mondiale a Comerțului, numite „acorduri de parteneriat economic” (APE). Negocierea acestor acorduri, care a început în 2002, s-a dovedit însă a fi dificilă și nu a putut fi încheiată până în 2008, așa cum se preconizase. Prin urmare, UE a adoptat un regulament privind accesul pe piață pentru a asigura un regim temporar de acces pe piață până în 2014, care a fost ulterior prelungit (a se vedea fișa informativă separată referitoare la regimurile comerciale aplicate țărilor în curs de dezvoltare).

Situația actuală cu privire la APE este următoarea:

- Africa de Vest – Negocierile la nivel tehnic între UE și 16 țări din Africa de Vest au fost încheiate în februarie 2014. Textul a fost parafat la 30 iunie, iar la 10 iulie 2014 șefii de stat ai Comunității Economice a Statelor din Africa de Vest (ECOWAS) au aprobat APE pentru semnare. Procesul de semnare este în curs de desfășurare. Nigeria refuză însă să semneze.
- Africa Centrală – Camerunul a fost singura țară din regiune care a semnat APE interimar pentru Africa Centrală în ianuarie 2009. Parlamentul European și-a dat aprobarea cu privire la acord în iunie 2013, iar Parlamentul din Camerun a aprobat ratificarea în iulie 2014. Acordul a fost aplicat cu titlu provizoriu în Camerun, începând din august 2014.
- Africa de Est și de Sud (AES) – Patru țări din regiune – Mauritius, Seychelles, Zimbabwe și Madagascar – au semnat un APE interimar în 2009. Acest acord a fost aplicat cu titlu provizoriu din mai 2012, iar Parlamentul European și-a dat acordul pentru ratificarea sa în ianuarie 2013. Negocierile pentru un APE regional complet sunt încă în curs de desfășurare.
- Comunitatea Africii de Est (CAE) – Un APE regional complet a fost încheiat între UE și Burundi, Rwanda, Tanzania, Kenya și Uganda la 16 octombrie 2014. Cu toate acestea, doar Kenya și Rwanda au semnat acordul (în septembrie 2016).
- Comunitatea de Dezvoltare a Africii Australe (SADC) – La 15 iulie 2014, negocierile privind APE au fost încheiate cu succes între Africa de Sud, Botswana, Lesotho, Swaziland și Mozambic, pe de o parte, și UE, pe de altă parte. Dispozițiile

comerciale cuprinse în Acordul pentru comerț, dezvoltare și cooperare din 1999 dintre UE și Africa de Sud vor fi înlocuite de cele din cadrul APE regional. UE și țările membre ale SADC au semnat APE în Botswana, în iunie 2016, iar acordul a început să fie pus în aplicare cu titlu provizoriu începând din octombrie 2016, pentru toate țările cu excepția Mozambicului, pentru care a intrat în vigoare cu titlu provizoriu în februarie 2018.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul are delegații interparlamentare permanente pentru relațiile cu țările și instituțiile africane. Organul principal în cadrul căruia Parlamentul European colaborează în astfel de materii este [Adunarea Parlamentară Paritară ACP-UE](#), care joacă un rol fundamental în consolidarea relațiilor dintre UE și partenerii ACP și se reunește de două ori pe an. Ultima reuniune a avut loc în martie 2019 la București, în România, iar următoarea va avea loc în decembrie 2019 la Kigali, în Rwanda.

Parlamentul a instituit, de asemenea, forme de cooperare parlamentară cu Uniunea Africană prin intermediul [Delegației pentru relațiile cu Parlamentul Panafrican](#) (PAP), înființată în anul 2009. PE și PAP asigură supravegherea democratică a implementării JAES. Ultima sa reuniune a avut loc în perioada 16-18 mai 2018 la Midrand (Africa de Sud). Parlamentul menține, de asemenea, relații parlamentare bilaterale strânse cu [Africa de Sud](#), care au fost întărite de [Parteneriatul strategic UE-Africa de Sud](#) (2007) – singurul parteneriat bilateral strategic al UE încheiat cu o țară africană. Ultima reuniune interparlamentară a avut loc în octombrie-noiembrie 2018 la Cape Town (Africa de Sud). În plus, Comisia pentru dezvoltare a aprobat, la 16 noiembrie 2017, o [rezoluție referitoare la strategia UE-Africa](#), în vederea viitorului summit UE-Africa urmând să aibă loc în noiembrie 2017.

Gonzalo Urbina Treviño
11/2019

